

K e e l e n õ u a n n e

Nummerdamine ikka hoos

Argo Mund

eesti keele instituudi assistent

Tartu ülikooli magistrant

Mitu korda on keelehooldajad kirjutanud sõna *number* vallutustest eesti keeles.¹ Hoolimata sellest on häda siiski püsinud, seetõttu käsitlegem seda veel kord. Keelejutu näitelauses tuleb ette ka muid puudusi peale sõna *number* väärakasutamise, need jätkem praegu vaatlusest kõrvale.

„Eesti kirjakeele seletussõnaraamat” esitab sõnal *number* järgmised tähendused:

1. arvu tähistav sümbol, arvu kirjamärk;
2. mingis järjestuses, süsteemis, liigituses, loetelus või sarjas millegi või kellegi kohta märkiv arv ning selle kirjalik tähistus;
3. teatud kindla numbriga ese, objekt või isik;
4. etteaste mingis (sega)eeskavas.²

Number on õigel kohal järgmistes lausetes:

Keskerakonna **esinumbri** Toomas Vareki sõnul tuleb esialgu kõne alla laiapõhjalise koalitsiooni moodustamine. (Virumaa Teataja 22.10.2002)

Tuhmkuldsel pakendil Reiljani nime ja **valimisnumbrit** kandev šokolaaditahvel kutsub maiasmokki üles valima Rahvaliitu ja õiglust. (Postimees 06.02.2003)

Järgmise aasta veebruarist peavad kõik tavatelefoniomanikud valima oma telefonilt helistades seitsmekohalise numbrit. **Hädaabi-** ja **lühinumbrite** valimise kord ei muutu. (Virumaa Teataja 18.10.2002)

Laulunumbrid, mida Sisask etendustes tihti esitab, talle näitlemist lihtsamaks ei tee. (Eesti Päevalehe nädalalõpulisa Laupäev 27.09.2003)

Jõudsid ju samas lavale ka kokakoola ja hamburgeri **tantsunumbrid** kui Ameerika heaolu igituttavad sümbolid. (Virumaa Teataja 11.12.2002)

Järgmistes näidetes on olulisel kohal mitmesugused hulgad, mille suurus on kindlaks tehtud **loendamise teel**, järelikult peab *numbri* asemel kasutama sõna *arv*.

Arvan, et pankrottide **number** näitab langustendentsi. (Virumaa Teataja 09.09.2004) – **arv**

.. hukkus 2003. aastal Eestis tulekahjus 12 inimest iga 100 tuhande elaniku kohta. See on väga **kõrge number** ja sellest halvem on vaid Venemaa näitaja. (Virumaa Teataja 18.03.2004) – **suur arv**

Asustatud saari on kokku 17, elanike **kogunumbriks** u 9000. (Postimehe nädalalisa Arter 14.06.2003) – **koguarv**

Erinevalt teistest kõrgkoolidest TÜ suuri **konkursinumbreid** ei rõhuta .. (SL Õhtulehe lisaleht abc 14.08.2003) – **suuri konkursiarve ~ suurt konkurssi**

.. pole ühing kiirustanud esialgsete **osavõtunumbrite** avalikustamisega. (Postimees 17.12.2002) – **esialgse osavõtuaru**

Müüginumbritelt on just Alma joogipiim, koored ja jogurtid Eesti turul liidripositsioonidel, kohupiimatooted on alles tõusuteel .. (Maaleht 05.12.2002) – **müügiarvudelt ~ müügi poolest**

Kokku müüdi Montoni poodides moemärki aastaga 287 miljoni krooni eest, suurimad **müüginumbrid** olid Leedus, järgnesid Eesti ja Poola. (Postimehe nädalalisa Arter 04.10.2003) – **suurimad müügiarvud ~ suurim müük**

Eesti automüüjate hinnangul on uute autode müügi kasv stabiliseerumas ning **müüginumbrite** suurt kasvu enam oodata pole. (Virumaa Teataja 14.07.2004) – **müügiarvude**

Massilõitades levivad *kuulajanumber* ja *vaatajanumber* harjumuspäraste liitsõnade *kuulajaarv* ja *vaatajaarv* asemel.

Kui nüüd vaadata **kuulajanumbreid**, siis on „Maalehega maale” Vikerraadio üks kuulatavamaid saateid. (Maalehe tele- ja raadiokava TeRa 11.–17.10.2004) – **kuulajaarvu ~ kuulajate arvu**

Sildose sõnul võiks „Nimed marmortahvilil” jõuda väga kõrge **vaatajanumbrini** juhul, kui see suudab inimesed kinno tuua teist, aga miks mitte ka kolmandat korda. (Postimees 05.11.2002) – **suure vaatajaarvuni**

.. samas oli mõlema menuri **vaatajanumber** peaaegu sarnane kahe nädala tagusega. (Postimehe nädalalisa Arter 25.10.2003) – **vaatajaarv**

Vahel on *number* lihtsalt liigne sõna, millega autor näitab keelemoodidega kaasaminekut, kuid mida hea stiili viljeleja peab oskama vältida, nt

.. kuid proovisõidus valdavalt maanteel liikudes oli kulu siiski ligi üheksa liitrit. Suhteliselt suurele kulule vaatamata on automaatkäigukastiga diiselmootor mõistlik valik, bensiinimootoritest on **kulunumbrid** märksa madalamad, liikumisvõime pole aga samuti kurta. (Postimees 02.08.2004) – **kütusekulu märksa väiksem**

Jaapanlased lähtusid puhtalt ärielistest kaalutlustest: tippupürgijad väikesest Eestist ei suudaks **müüginumbreid** Euroopas kuigivõrd tõsta. (Postimees 09.10.2004) – **müüki suurendada**

Läbimüüginumbrid on küll olulised parameetrid, ent panevad mõnikord põntsu originaalsele mõttelennule. (Eesti Päevaleht 23.10.2004) – **läbimüük on oluline parameeter**

Blahonikoleas loodab esimeste olümpiapäevade kasinaid **läbimüüginumbreid** Eesti fännide ja suure osa ärieliidi aktiivse külastamise toel oluliselt kasvatada. (Postimees 18.08.2004) – **kasinat läbimüüki**

Audioraamat jõuab kuulajani järgmises **aastanumbris**. (Virumaa Teataja 05.11.2003) – **järgmisel aastal ~ järgmine aasta**

Vastavalt Edelaraudtee ja Rakvere linna esialgsele kokkuleppele võib reisirongiliiklus Rakvere ja Tallinna vahel alata veel **selle aastanumbrisees**. (Virumaa Teataja 13.10.2004) – **sel aastal ~ see aasta**

Puhkuselt naasnuna suurendas A. teise poolaja alguses vaatamata vastaste uuele survele Tapa **edunumbreid** veelgi ja tegi 51. minutil seisuks 6:0. (Virumaa Teataja 09.09.2003) – **edu**

Avaveerand võideti 28:19, poolajaks olid kodumeeskonna **edunumbrid** tosin punkti 47:35. (Virumaa Teataja 17.12.2003) – **oli edu**

.. publikuarv töötab **eelmüüginumbreid** vaadates hüpata üle 40 000 vaataja piiri .. (Virumaa Teataja 15.10.2004) – **eelmüüki ~ eelmüügi kulgu**

Tänavu näeb Rakvere turul nii mõnegi kauba juures suuremat **hinna numbrit** .. (Virumaa Teataja 22.08.2003) – **hinda**

.. nii kõrgele küündivat **kahjuminumbrit** ei prognoositud. (Postimees 06.08.2003) – **nii suurt kahjumit**

Kasuminumbrit ei soovinud J. H. avaldada .. (Virumaa Teataja 16.01.2003) – **kasumit ~ kasumi suurust**

Võrreldes 2002. aasta **käibenumbriga** (227 miljonit krooni), on kasv 15 protsenti. (Virumaa Teataja 05.02.2004) – **käibega**

.. paraku jäävad siinsete ettevõtete tootlikkuse näitajad teistele Kesk-Euroopa riikidele alla, samuti on väiksem tootlikkuse **kasvunumber**. (Eesti Päevaleht 12.12.2002) – **kasv**

Lääne-Viru pritsimeeste juht avaldas kartust, et väike **palganumber** sunnib tulevikus töölt lahkuma häid ja kogenud pritsimehi. (Virumaa Teataja 25.10.2003) – **palk**

.. keskmise **brutopalka numbrid** ei kipu tegelikkusele vastama. (Virumaa Teataja 30.10.2003) – **keskmise brutopalk ~ keskmise brutopalka suurus**

Tean paljusid poliitikuid, kes sätivad erakonna suurüritusi, olgu selleks kongress, volikogu või ka suvepäevad, spetsiaalselt küsitluse läbiviimise ajaks, et tihedama meediakajastuse abil tõsta erakonna **populaarsusnumbrit**. (Postimees 13.09.2002) – **suurendada populaarsust**

Kõvasti viltu läinud **prognoosinumbrites** Atonen suuremat probleemi ei näinud. (Eesti Päevaleht 12.12.2002) – **prognoosis**

Kiireid rakendustulemusi on teadusvallas võimalik saavutada vaid ühel juhul: kui **rahanumbreid** ja inimjõudu ei loeta. (Postimehe nädalalisa Arter 04.01.2003) – **raha**

„Kolme hulka ikka lootsin tulla ja selle nimel on ka üht-teist tehtud,“ lausub rakverlane, kes parandas oma põhialal klassikalises tõstmises mullu neli korda Eesti **rekordinumbreid**. (Virumaa Teataja 29.01.2004) – **rekordit**

Tänavu ei ole oodata loodetud **saaginumbreid**. (Virumaa Teataja 18.05.2004) – **saaki**

Aga üldjuhul mõeldakse karme **statistikanumbreid** lugesed, et ega seda minuga ikka juhtu. Vaadake, mitu inimest on käinud end näiteks marutaudi vastu vaksineerimas – 51. (Virumaa Teataja 07.08.2003) – **karmi statistikat**

Välismaa festivalidele kutsutakse küll, aga **sõidukulude numbrid** ei ahvatle Virret maailmas kuigivõrd ringi kihutama. (Virumaa Teataja 14.01.2004) – **sõidukulud**

„Kaotajate” CD **tiraažinumbriks** on 700, kuid juhul, kui nõudlus tõusvas joones kasvab, antakse välja lisatiraaž, lisa Leppik. (Postimees 30.07.2003) – **tiraaž**

Ebasobiva *numbri* vältimiseks on ka teisi võimalusi.

Kui **eelarvenumbrid** selguvad, antakse lähe ka maakondlikele lauluvõistlustele. (Virumaa Teataja 04.12.2002) – **eelarve suurus selgub**

Mullused sisevastuolud kahandasid **publikunumbrit**, piletitulu vähenes, maja renoveerimine ei luba korraldada nii palju etendusi kui vaja. (Postimees 11.01.2003) – **publiku hulka**

Kui teatrite rahastamisskeem **publikunumbrite** alusel jätkub, siis ei usu mina, et aastad tagasi Rakvere teatri käima vedanud meestel enam pikalt osooni jätkub. (Virumaa Teataja 27.03.2003) – **rahastamine publiku hulga järgi**

Samas kajastavad **laborinumbrid** vaid haiglaist laekunud proovinäite ja grippi võib liikvel olla rohkem. (Postimehe nädalalisa Arter 22.03.2003) – **labori andmed**

Purre sõnul pole **palganumbris** midagi müstilist, ent tunnistas samas, et Rootsi lavastaja teenib siiski mõnevõrra enam kui teatrijuht Anne Veesaar, kelle ametipalk on 16 800 krooni. (Postimees 08.01.2003) – **palga suurus**

Missugustes valdkondades võiksid kolm naabervalda arendada koostööd, et elanikkonnale osutatavate teenuste kvaliteet tõuseks, et valdade käsutuses olevad **rahanumbrid** suureneksid, et võimalused ettevõtluse arendamiseks paraneksid? (Virumaa Teataja 06.01.2004) – **et vallad saaksid oma käsutusse rohkem raha ~ et valdade käsutuses olevad rahasummad suureneksid**

.. **kaotusnumbriteks** vanuseklassi esinumbrile Oskar Saarnele kujunesid 2:6, 1:6. (Virumaa Teataja 19.08.2003) – **kaotusseisudeks**

.. kui 6,1 sekundit enne lõppu ilmusid Richard Andersoni vabavisetest tabloole **viiginumbrid** – 71:71. (Postimees 24.03.2004) – **ilmus viigi seis**

Emori **uuringunumbrid** kajastavad üksnes nende valijate seisukohti, kes lubasid, et lähevad kindlasti valima. (Postimees 17.02.2003) – **uuringu tulemused**

Siinkohal tahaks vaid mälu värskendamiseks öelda seda, et tollal ei häirinud parlamendiliikmete **palga ja pensioninumbrid** kedagi, sest saadi

aru nende inimeste inimlike riskide suurusest. (Virumaa Teataja 28.12.2002) – **palga- ja pensionimäärad**

Oskus sõnastada oma mõtet nappide vahenditega hoiab ehk kokku kirjutamis- või rääkimisenergiat, ent niisugune säästlikkus kukutab keelekasutaja mõnikord ootamatult stampide lõksu.

Viiekohalist **palganumbrit** pole tema silmad veel näinud. (Eesti Päevaleht 14.08.2004) – **viiekohalise arvuga märgitavat palka**

Kolmekohalise **kaalunumbriga** naised on eluröömsad ja lahedad ning erinevad reklaamlehtedel kirjeldatud kurbadest ja üksildastest paksudest nagu öö ja päev. (Virumaa Teataja 26.08.2004) – **naised, kelle kaalu märgitakse kolmekohalise arvuga**

Näiteid on paraku veel rohkesti pakkuda, kuid tõmbame siinkohal joone alla.

Kui soovime kasutada *numbrit*, kaalugem enne, kas on olemas teine väljendusviis, ja võimaluse korral tarvitagem seda. Ainult nii läheb meie oma keel vaheldusrikkamaks.

¹ L. Kaagjärv, *Number ja arv*. – Õiguskeel 2002, nr 2, lk 28–29; Keelekaitse ja Eesti Keele Kaitse Ühingu kogumik nr 4. Tartu, 2004, lk 60; U. Liiva-ku, Väike soovitussonastik. Eesti Keele Sihtasutus. Tallinn, 2001, lk 101.

² Eesti kirjakeele seletussõnaraamat. III köide, 4. vihik (müstiline – nüüstma). Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut, 1994, lk 721–722.